

KYMENLAAKSON AMMATTI KORKEAKOULU

Sosiaalialan korkeakoulututkinto/ sosionomi

Minna Lanki

AVOIN VARHAISKASVATUS TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKÖKULMASTA

Opinnäytetyö 2014

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi

LANKI, MINNA

Opinnäytetyö

Työn ohjaaja

Toimeksiantaja

Elokuun 2014

Avainsanat

Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa

39 sivua + 1 liitesivu

Lehtori Virve Remes

Kotkan kaupunki

avoin varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, päivähoido,
varhaiskasvatus

Tutkin opinnäytetyössäni avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä varhaiskasvatuksessa. Nähdäänkö avoin varhaiskasvatus yhtä tärkeänä kuin tavallinen varhaiskasvatus tavallisen päiväkodin puolella? Aloitin työni perehtymällä teoriaan, mitä on varhaiskasvatus ja avoin varhaiskasvatus. Sen jälkeen tutustuin erilaisiin avoimeen varhaiskasvatukseen liittyviin kysymyksiin, joihin sain vastauksia haastateltavina olleilta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä.

Avoim varhaiskasvatus toteutetaan niin sanottuina avoimina- ja kerhopäivinä. Näihin voi osallistua koko perhe tai lapsi yksinään. Avoimen varhaiskasvatuksen toiminnassa on kaksi avointa päivää viikossa, joissa aikuinen voi käydä yhdessä lapsen kanssa leikkimässä, laulamassa, askartelemassa ja tapaamassa muita perheitä. Kerhotoiminta on pelkästään lapsille, joissa lapset on jaettu iän mukaan. Avoimet päivät ja kerhotoiminta ovat molemmat suunnitelmallista varhaiskasvatustoimintaa, joissa ohjataan ja neuvotaan lasta erilaisissa toiminnoissa. Kerhoissa on myös vapaan leikin mahdollisuus ja ohjattua toimintaa lapsiryhmässä sekä lapsille tärkeä eväshetki.

Avoim varhaiskasvatus nähdään tärkeänä osana varhaiskasvatusta. Siellä perheillä on mahdollisuus tavata muita samassa tilanteessa olevia perheitä, vanhemmat saavat viettää yhteistä aikaa lastensa kanssa sekä aikuiset voivat luoda kontakteja toisiin aikuisiin. Avoim varhaiskasvatus on ennaltaehkäisevää työtä, palveluohjausta sekä perheille paikka, jossa saa tarvittaessa tukea, ohjausta ja kannustusta lastensa kasvatus-työssä. Avoimessa varhaiskasvatuksessa lapsi saa leikkiä, hän oppii sosiaalisia taitoja sekä vuorovaikutustaitoja sekä uusia asioita ja lapsi saa myös kavereita. Lapsi saa virikkeitä ja iloa. Avoimeen varhaiskasvatukseen haluttaisiin lisätä koulutusta ja resursseja sekä toivottaisiin, että muutkin ihmiset kuin avoimen työntekijät näkisivät avoimen varhaiskasvatuksen tärkeyden.

ABSTRACT

Kymenlaakson Ammatti korkeakoulu
University of Applied Sciences
Social Services

LANKI, MINNA

Open to Early Childhood Education from the perspective of
workers

Bachelor's Thesis

39 pages + 1 pages of appendices

Supervisor

Virve Remes, Senior Lecturer

Commissioned by

City of Kotka June 2014

August 2014

Keywords

day care, early childhood education, educational partnership,
opens early childhood education

The study explored the meaning of open to early childhood education within early childhood education. Do we see open early education as important as regular early childhood education in a typical kindergarten? The theory of early childhood education and open early childhood education were examined at first and after that. Different questions that were related to open early childhood education were discussed on the basis of employees' responses.

Open early childhood education was carried out during so-called open days and club days. These may involve the whole family or just a child alone. Open days were twice a week, where parents can play, sing, do crafts and meet another family. Clubs are only for children and are divided by age. Open days and clubs are planned for activities in early childhood education, where employees guide and advise children in a range of activities. On the club days the children also have an opportunity to play freely, supervised activities and a lunch break what is important for the children.

The open early childhood education is an important part of early childhood education. It's an important place for families, they can see another families, they can be with their children and parents are able to socialise with other adults. Open to early childhood education is preventive work, case management and place where families get support, guidance and encouragement to their children's education at work. In open in early childhood education a child gets to play, they learn social skills and interaction, new things and the child is also able to make friends. Children also get stimulus and joy. Early childhood educations needs more education and resources and also hope that another people will see how important it is.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VARHAISKASVATUS	7
	2.1 Päivähoito	11
	2.2 Esiopetus	15
	2.3 Perhepäivähoito	16
	2.4 Kasvatuskumppanuus	16
	2.4.1 Varhaiskasvatussuunnitelma	18
	2.4.2 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	20
3	AVOIN VARHAISKASVATUS	22
	3.1 Avoimen varhaiskasvatuksen historia	23
	3.2 Maahanmuuttajat asiakkaina avoimessa varhaiskasvatuksessa	25
	3.3 Avoin varhaiskasvatus Kotkassa	26
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	28
	5.1 Työn tavoitteet ja merkitys	28
	5.2 Opinnäytetyön asetelma	28
	5.3 Prosessin kuvaus ja toteutustavat	29
	5.4 Opinnäytetyön toteutusaikataulu	30
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
	6.1 Vastaajat	30
	6.2 Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa	30
	6.3 Avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaat	31
	6.4 Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta	31
	6.5 Avoimen varhaiskasvatuksen viikko tai kuukausisuunnitelma	32
	6.6 Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta lapsille	32
	6.7 Aikuisten toimintamahdollisuudet avoimessa varhaiskasvatuksessa	33
	6.8 Teemapäivät ja retket	33

6.9 Avoimen varhaiskasvatuksen ulkoleikit	33
6.10 Avoimen varhaiskasvatuksen rahalliset resurssit ja sijaiset	33
6.11 Työntekijöille tärkeitä asioita avoimessa varhaiskasvatuksessa	34
6.12 Koulutusmahdollisuudet avoimessa varhaiskasvatuksessa	35
6.13 Toiveet työssäsi avoimessa varhaiskasvatuksessa	35
6.14 Keskustelut vanhempien kanssa	36
6.15 Informaatiotilaisuuksia vanhemmille	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
8 POHDINTA	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	

Liite 1. Kysymykset avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä nimenomaan työntekijöiden kannalta. Käytän tutkimiseen materiaalina avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöiden haastatteluja yhdessä kirjallisen materiaalin kanssa. Ensin tutkin, mitä on varhaiskasvatus ja avoin varhaiskasvatus ja toiseksi pohdin avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä Kotkassa.

Valitsin aiheeni oman kiinnostuksen vuoksi sekä esimiesteni pyynnöstä, koska he myös halusivat nähdä, millä tavalla avointa varhaiskasvatusta tehdään ja miten se nähdään muun varhaiskasvatuksen rinnalla, onko avoimen varhaiskasvatuksen arvostus ja tietäminen samanlaista kuin varhaiskasvatuksen puolella.

Tein opinnäytetyötäni muutamassa osassa, koska minulle oli helpointa tehdä teoriaosan kirjoittamista sekä kysymysten purkausta kesällä, koska silloin ei ole muita koulutehtäviä. Avoimen varhaiskasvatuksen työntekijät ottivat minun lähettämät kysymykset mielellään vastattaviksi, koska heidän mielestä oli myös mielenkiintoista nähdä, millaista avoin varhaiskasvatus on tällä hetkellä sekä millainen on avoimen varhaiskasvatuksen arvostus.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on näyttää ja havainnoida, onko avoin varhaiskasvatus yhtä arvokasta toimintaa kuin tavallisen päiväkodin varhaiskasvatus. Saako avoin varhaiskasvatus samanlaista arvostusta kuin tavallinen varhaiskasvatus? Kuinka se näkyy ja miten ihmiset sen kokevat? Olen laatinut kysymyksiä avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille, joten teen johtopäätökset niiden perusteella, mikä on avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa. Teorian avulla pystyn tulkitsemaan näiden kahden yhtäläisyyksiä, eroavaisuuksia sekä mitä pitää ottaa huomioon muun muassa varhaiskasvatuksen sisällössä, henkilöstössä lain mukaan päivähoidossa.

2 VARHAISKASVATUS

Friedrich Fröbelin (1782–1852) kasvatustilfilosofiaan ja lastentarha-ajatukseen ulottuvat varhaiskasvatuksen juuret. 1970-luvun alkupuolella tuli vasta käsite varhaiskasvatus päivähoidon henkilökunnan koulutussuunnitelman yhteyteen. (Härkönen 2003, 23). Laki lasten päivähoidosta tuli voimaan vuonna 1973 (Raunamo 2007, 99). Myös 1970-luvulla otettiin lastentarhanopettajien koulutukseen mukaan uudeksi aineeksi varhaiskasvatus, vaikkakin sitä on ollut lastentarhanopettajien koulutuksessa jossakin määrin mukana Suomessa jo vuodesta 1892 asti. (Härkönen 2003, 23). 1980-luvulta on tullut muutoksia Varhaiskasvatusjärjestelmiin. varhaiskasvatusjärjestelmiin on tullut vaihtoehtoja kotihoidontuen, yksityishoidon tuen ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden myötä sekä kaikki lapset saavat käydä maksuttoman esiopetuksen ja eka-luokkalaisilla on aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta mahdollisuudet. Suuri haaste varhaiskasvatukselle on saada oikeanlainen käsitys ihmisille siitä, että päiväkodit ovat arvokas paikka lapsenoppimiselle ja kasvulle. (Raunamo 2007, 99.)

Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on oikeus kaikilla lapsilla. Ammatti-ihmisten pitää tuntea perustehtävänsä rajat ja muistaa ja ymmärtää vanhempien päävastuu lasten kasvatuksessa. Ammatti-ihmisen täytyy ottaa selvää oman toimintansa tueksi tietoa lapsen kehityksestä, lapsen ja perheen ympäristöstä sekä lapsen oppimisesta. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 115.)

Varhaiskasvatus on alle kouluikäisille lapsille tarkoitettua kasvatustoimintaa, jossa on tarkoitus kehittää lasta koko omassa persoonassaan. Varhaiskasvatuksessa yritetään saada lapsen omia vahvuuksia esille sekä saada lasta itse löytämään omia voimia ja saada lapselle hyvät edellytykset toimia ihmisihanteen mukaisesti yhteiskunnassa. (Härkönen 2003, 98.)

Varhaiskasvatus pitää sisällään kasvatusta, hoitoa ja opetusta pienille lapsille. Varhaiskasvatusta on eri elämän tilanteissa olevaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jolla pyritään auttamaan ja edistämään lasten kehitystä, kasvua sekä oppimista. (Kasvun kumppanit.) Lasten kasvattamisessa, hoitamisessa ja opettamisessa on vuorovaikutus tilanteissa tärkeitä olla motiivina antaa lapselle hyvänolon tunne sekä rakkaus, jolloin ne tuottavat lapselle hyvää ja innostavaa tulosta myöhemmille asioille. (Härkönen 2003, 12.) Varhaiskasvatus on eri vuorovaikutustilanteissa olevaa kasvatusta lapsen eri ikävaiheissa, jossa tarvitaan ammattihenkilöstön ja vanhempien yhteistyötä ja yh-

dessä saadaan lapsille tehtyä heille oikeanlaisia mielekkäitä asioita kasvatuksen parissa. (Stakes 2005, 11). Ammatti-ihmisen työskentelyyn vaikuttaa monta asiaa yhtä aikaa, kuten kuinka ammatti-ihminen ajattelee lapsen kehittyvän, kasvavan ja oppivan. (Järvinen et al. 2009, 115.)

Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa. Varhaiskasvatus pitää sisällään niin erilaisia vuorovaikutustilanteita kuin yhdessä tekemistä, mutta lapsen leikki on keskeisessä asemassa toiminnan sisällä. (Stakes 2005, 11.) Varhaiskasvatuksessa on tärkeitä opettaa yhtenä tärkeänä arvona erilaisuuden hyväksyminen. Päivähoidossa suunnittelut toiminnot tehdään sopiviksi kaikille lapsille. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 63.) Jo monien vuosien ajan on ollut varhaiskasvatuksessa tärkeänä teemana lasten osallistuminen toiminnan muodostumisessa. Aikuisten suunnitelmat eivät aina toteudu, vaan toiminnalle käytännössä joudutaan tekemään muutoksia. Joskus tilanteet eivät ole lapsille mieluisia, jolloin joku lapsi voi saada toimintatuokion päättymään omalla huonolla käytöksellään, silloin aikuisen ammattitaidolla, kokemuksella ja näkemyksellä saadaan tilanne hallintaan. Tärkeintä varhaiskasvatuksessa on vuorovaikutussuhteet erilaisia tapahtumien kautta eikä hienot oppisisällöt. (Raunamo 2007, 105 - 106).

Ammatti-ihmiset työskentelevät varhaiskasvatuksessa lasten sekä heidän perheiden kanssa, sillä molemmat ovat heidän asiakkaitaan. Yhdessä vanhempien kanssa ammatti-ihmiset toimivat lapsen parhaaksi ja rakentavat lapselle kasvatukselliset toimintalinjat, jotka saadaan tehtyä lapsen tietojen pohjalta. (Järvinen et al. 2009, 118.)

Lapsiperheille tarkoitetuissa palvelu- ja tukijärjestelmässä on yhtenä tärkeänä osana varhaiskasvatusta tarjoavat palvelut. Varhaispalvelut koostuvat kunnan ja yksityisen tarjoamasta päivähoidosta, esiopetuksesta ja muista toiminnasta esim. avoimesta varhaiskasvatuksesta. (Kasvun kumppanit.) Laadukas varhaiskasvatus tarvitsee ammattiosaamista ja tietoa jokaiselta kasvattajalta. Ammattitaitoinen kasvatushenkilökunta on tärkeä voimavara varhaiskasvatuksessa. (Stakes 2005, 11.)

Varhaiskasvatuksessa on periaatteita, joihin lapsilla on oikeus. Heille on tarjolla turvallinen ympäristö, jossa lapsi voi toimia ja leikkiä. Lasta kuunnellaan ja ymmärretään hänen oman kehitystason ja iän mukaisesti. Lapsella on erinomainen oppimis-, kasvun- sekä kehittymispaikka, lapsi saa tarvittaessa erityistä tukea sekä lapsella on paikka omalle kulttuurille, uskonnolle ja äidinkielelle. (Stakes 2005, 12.)

Varhaiskasvatuksessa tulee myös kiinnittää huomiota siihen, että lapsen omaa luonnetta arvostetaan ja vaalitaan lapsuutta sekä ohjataan lasta kasvamaan yhteiskunnan jäsenenä. Aina tulee kunnioittaa jokaista lasta omana yksilönä ja jokainen lapsi voi toimia omana persoonana ja kehittyä omana itsenään. (Stakes 2005, 11,13).

Varhaiskasvatuksessa on kasvatuspäämääriä, joista ammattitaitoisen henkilökunnan tulee huolehtia, että niitä tulee tarpeeksi toimintaan mukaan: jokaisen lapsen oman hyvinvoinnin edistäminen, toisten lasten huomioon ottaminen eri käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen avulla sekä oman itsenäistymisen lisääminen vähitellen. (Stakes 2005, 13.) Varhaiskasvatuksessa tulee vahvistaa lapsia siihen, että kunnioitetaan toisia, otetaan toiset huomioon ja välitetään muista ihmisistä sekä lapsi ajattelee positiivisesti niin itsestään kuin myös toisista ihmisistä ja muista kulttuureista. Lapsi alkaa luottaa omaan osaamiseensa, osaa tehdä valintoja ja päätöksiä ja pystyy alkamaan huolehtimaan itsestään sekä muista läheisistä. (Stakes 2005, 13.)

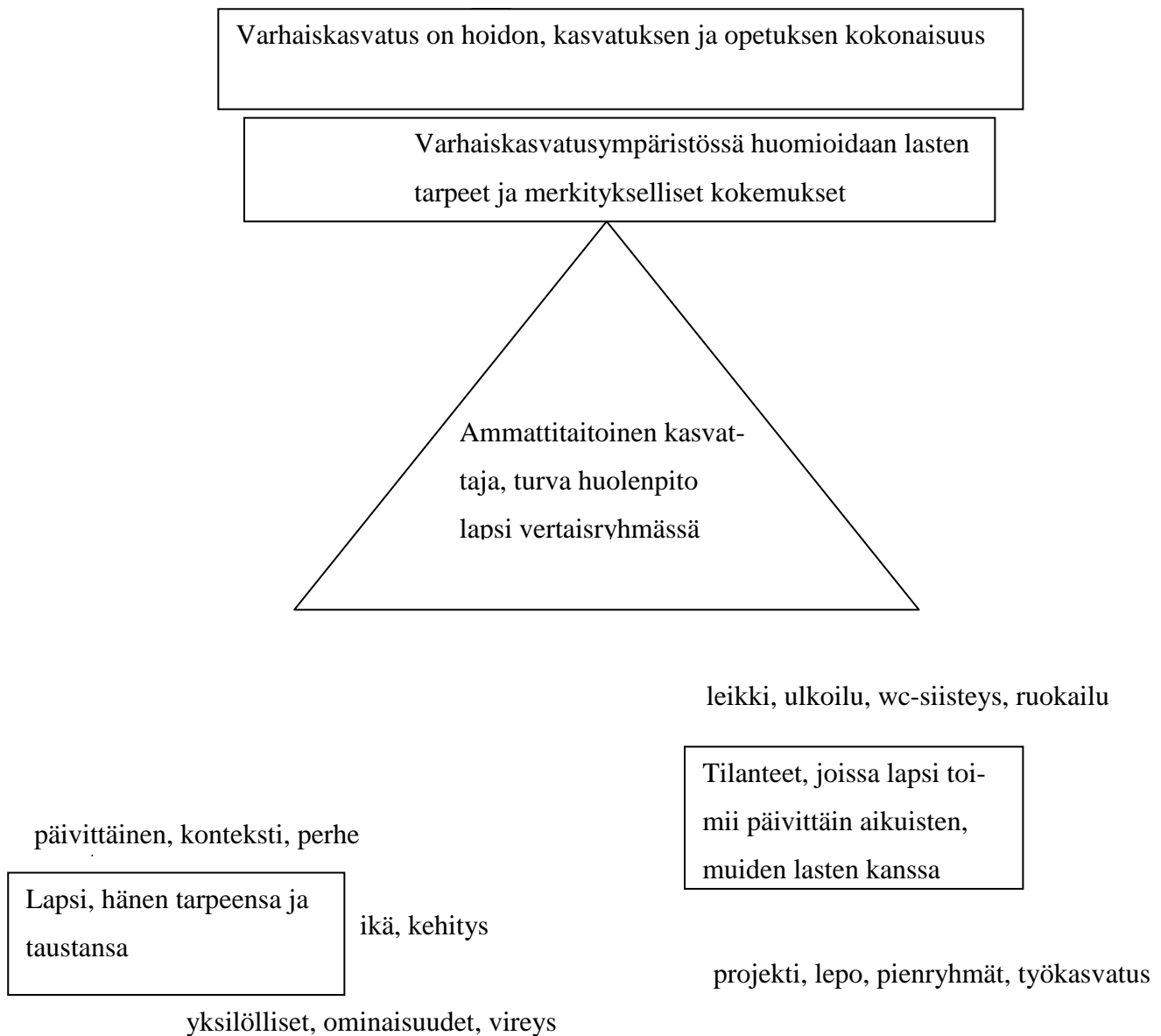
Varhaiskasvatuksessa tulee ammattitaitoisen henkilökunnan tietää omat arvot, eettiset periaatteet sekä oma kasvattaminen. Ammattitaitoiselta henkilökunnalta pitää löytyä myös kykyä reagoida lasten tarpeisiin ja tunteisiin sekä olla sitoutunut asiaan. Ammattitaitoisen henkilökunnan tulee myös tietää lapsen oppimisen ja kasvun mahdollisuudet. (Stakes 20095, 16–17.) Ammattitaitoisen kasvattajan tulisi arvioida ja pohtia omaa työtään, niin että hän toimisi eettisten toimintaperiaatteiden mukaisesti. Aikuisen hyvin suunniteltu toiminta antaa lapselle mahdollisuuden toimia lapselle ominaisten tapojen mukaan. Lapsen kuuluu saada kokemus ilon kautta ja tarvittaessa saada aikuiselta apua. (Raunamo 2007, 119.) Jotta saadaan laadukasta varhaiskasvatusta, tulee ottaa lapset osalliseksi toiminnan suunniteluun ja kuunnella heitä. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 81.)

Erityinen tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen piiriin. Siinä lapsen tukea arvioidaan yhdessä ammattihenkilökunnan ja vanhempien kanssa, otetaan huomioon, onko lapsella ollut aikaisemmin erityisen tuen tarvetta, sekä tarkastellaan molempien havaintoja lapsesta. Lapsi saattaa tarvita erityistä tukea mm. sosiaalisessa kehityksessä, taidollisessa, tiedollisessa, fyysisessä tai tunne-elämän osa-alueissa. Tuen tarve voi olla lyhytaikaistakin tukea. Lapsi voi saada erityistä tukea silloinkin, kun hänen kasvuolot ovat hänelle itselleen vaaraksi tai ovat vaaraksi hänen omalle kehitykselleen tai kun lapsen kasvuolot eivät ole turvalliset.

Arvioidessa lapsen tuen tarvetta tulee tunnistaa ja tietää lapsen omat toimintamahdollisuudet hänen eri toimintaympäristöissä sekä hänen kasvatustilanteissa sekä mikä on ohjauksen ja tuen tarve niissä tilanteissa. Suunnittelussa on tärkeä näkyä myös lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet. Tarvittaessa on tärkeitä saada myös asiantuntijan lausunto, jotta saadaan lapselle oikeat tukitoimet. Yhteiset keskustelut vanhempien ja muiden ammatti-ihmisten kanssa voivat olla myös tarpeellisia. Lapselle olisi tärkeää, että tukitoimet aloitetaan mahdollisimman nopeasti ja ettei tukitoimen päällekkäisyyksiä ole liikaa. Mahdolliset tuet järjestetään lapselle niin, että lapsi saa toimia normaalisti oman ryhmän mukana. Lapsen tuen tarvetta arvioidaan säännöllisin väliajoin. Lapsen tukitoimia varhaiskasvatuksessa voi olla myös terapioita tai kuntoutusohjausta, joissa otetaan huomioon niin kasvatuksellinen kuin lääketieteellinenkin kokonaiskuntoutus ja niihin tarvittavat välineet, tilat ja ammattihenkilökunta. (Stakes 2005, 35–37.)

Varhaiskasvatuksessa on lapsia usein myös eri kieli- ja kulttuurista taustoista. He ovat normaalisti mukana lapsiryhmissä, joissa pyritään tukemaan lasten omia sosiaalisia kontakteja. Ammattihenkilökunnan tulee tuntea erilaisten kulttuurien ominaispiirteitä, jolloin voidaan yhdessä vanhempien kanssa miettiä kasvatuksellisia tavoitteita heidän lapsillensa. Perheillä on itsellään kuitenkin päävastuu oman kulttuurin ja äidinkielen kehittämisestä ja niiden säilyttämisessä. (Stakes 2005, 39.)

Kuva 1. Varhaiskasvatuksen toteutuminen päivähoidossa. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos)

2.1 Päivähoito

Yhteiskunnassamme on tarjottavana päivähoitopalveluna varhaiskasvatusta, jota on saatavilla pääosin päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Päivähoidossa on lapsille varhaiskasvatusta sekä hoitopaikka, johon on oikeus kaikilla lapsilla. (Kasvun kumppanit.) Päivähoidossa tuetaan lapsen omaa kehitystä ja oppimista. Lasten oppimiseen ja tukemiseen tarvitaan lasten vanhempien kanssa yhteistyötä ja yhdessä katsotaan sa-

manlaiset kasvatusnäkemykset. (Hujala & Turja 2011, 78.) Päivähoitoa tarjotaan ihmisten tarpeiden mukaan, joka voi olla eripituista ja päivän aikana eri kellon aikaan. Päivähoitopalvelut voivat olla vaihtelevaa ja monimuotoista toimintaa, esim. ympäri-vuorokautista hoitoa tai muutaman tunnin kestoinen hoito. (Kasvun kumppanit.)

Päivähoidon tullessa lapselle ajankohtaiseksi se tuo mukanaan suuria muutoksia koko perheelle eikä pelkästään lapselle. Myös ammattihenkilökunta tarvitsee lasten vanhempien tietoa, tukea ja asiantuntijuutta helpottaakseen lapsen aloittamista päivähoitossa. Tutustumiskäynti on perheelle jo erittäin tärkeää, joilloin heillä on mahdollisuus esittää omia toiveitaan, kertoa omista odotuksistaan ja ehkäpä peloistaankin päivähoiton ammattilaisille, silloin he saavat ensimmäiseksi omiin toiveisiin, odotuksiin, huoliin ja ehkäpä pelkoihinkin näkemystä, jolloin vanhemmat miettivät, onko juuri kyseinen päivähoitopaikka sopiva heidän lapselleen ja millaista on varhaiskasvatuksen laatu. Päivähoidon henkilökunnan tulee aina muistaa, kuinka tärkeä ja merkityksellinen tilanne on ensimmäinen kohtaaminen päivähoitossa lapsen vanhemmille. Päivähoitoa ohjaa opetussuunnitelma, mikä pitää sisällään esim. Varhaiskasvatuksen toiminta- ja käyttäytymismalleja, periaatteita ja arvoja. Yhdessä vanhempien kanssa tehtävää avointa vuorovaikutusta, mikä auttaa lapsen kasvatusta ja hoitoa. (Hujala & Turja 2011, 78–79.)

Päiväkodissa toimiva varhaiskasvatus toimii päivähoitoa varten varatussa tilassa ja perhepäivähoito tapahtuu hoitajan omassa kodissa tai ryhmäperhepäiväkodissa. Molemmat ovat tavoitteellista varhaiskasvatusta. Vuorohoito on myös päivähoitoa, mutta sitä on tarjolla perheiden työn mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. (Kasvun kumppanit.)

Lapsen elämässä tapahtuu suuri muutos silloin, kun hän aloittaa päivähoitossa. Lapsi kulkee eri ryhmissä ikäryhmittäin ja esiopetukseen vuosi ennen oppivelvollisuutta. Aikuisten tulee auttaa lasta sopeutumaan uuteen tilanteeseen ja perehdyttää lasta hänen uuteen tilanteeseen ja rooliin. Aina tulee ottaa huomioon lapsen oma kehitysvaihe. Päiväkodissa tulee myös muistaa lapsen ja vanhempien kotona opittu ja hankittu kokemus, joka on pohjautunut heidän yhteisessä vuorovaikutuksessa. Vanhempien ja lasten vuorovaikutus ohjaa lasten sosiaalisten tilanteiden sopeutumiselle ja kotoa opitut kokemukset ohjaavat myös lasta näissä tilanteissa. Lasten omien vanhempien lä-

heisyys ja saatavuus auttavat lasta sosiaalisten tukien oppimisessa. (Hujala & Turja 2011, 77.)

Päivähoidossa on suuressa asemassa pedagoginen toiminta. Suunnittelu ohjautuu ammatti-ihmisten omien tietojen ja taitojen mukaisesti. Suunnittelu perustuu siihen, mikä ammatti- ihminen kokee itse tärkeäksi ja keskeiseksi. Suunnittelussa on yhtenä tärkeänä asiana muistaa, että kaikki lapset välillä tarvitsevat huomiota ja erityiskohtelua. (Hujala ym. 2007, 63.)

Päivähoidon päivittäisissä asioissa tulee opetus, hoito ja kasvatusta luontevasti yhteen, mutta lasten omaehtoinen leikki on suuressa merkityksessä varhaiskasvatuksessa. Kun aletaan suunnitella toimintaa lapsiryhmille, on otettava huomioon lapsen ikä, yksilölliset tarpeet, lapsen oma vireystila ja säännöt, jotka on sovittu perheen kanssa. Ammatti-ihmiset oppivat tuntemaan lapset havainnoimalla, ja saadaan selville lasten tarpeet ja toiveet. Kaikille lapsille asetetut toiveet saadaan toteutettua, kun osataan suunnitella ja kehittää toimintaa ryhmissä. (Järvinen 2009, 124–125.) Suomalaisissa perheissä vanhemmat pitävät myönteisenä sitä, että päiväkodeissa lapset oppivat paljon, lapset oppivat vertaisryhmässä ja aikuisen ohjauksen alla sellaisia asioita, joita lapsi ei opi välttämättä kotona. (Raunamo 2007,100.)

Päivähoidon kasvatustavoitteet:

Varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteita on seitsemän, ja näitä määrittelee päivähoitolaki. Ne , mihin pyritään lasten kasvatuksessa.

- Fyysinen tavoite: Lapsen fyysisen- ja motorisen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä terveyteen liittyvien perusasioiden omaksuminen ja päivittäisen liikunnan saaminen sekä perushoidossa omatoimisuuteen ohjaaminen ja hyvinvointitunteen iloitseminen liikunnasta.
- Sosiaalinen tavoite: Tukea lapsen omaa sosiaalisuutta ja hänen sosiaalisijaitoja yksin ja ryhmässä, auttaa lasta omaksumaan sosiaalisen kanssakäymisen, oppia hyviä käytöstapoja, opetella ottamaan toiset ihmiset huomioon ja osata toimia yhteistyössä muiden kanssa, oppia ottamaan vastuuta yhdessä asioista ja oppia hyväksymään muiden mielipiteitä sekä oppia ristiriitatilanteita selvittämään rakentavasti

- Emotionaalinen tavoite: Vahvistaa lapsen tunne-elämää ja kehittää lasta yksilönä ja ryhmässä, auttaa kehittämään lapsen itsetuntoa, lapsen minäkuvan myönteisyyden syntyminen ja kehittää sitä, kehittää lapsen itsetuntoa, opettaa lasta ilmaisemaan erilaisia tunteita ja oppia hallitsemaan niitä sekä oppia avoimuuteen sekä oppia kunnioittamaan muita ihmisiä ja kehittämään lapsen myötätuntoa ja vahvistamaan sitä.
- Älyllinen tavoite: Kehittää ja vahvistaa lapsen kognitiivisuutta, herättää lapsen omaa tiedonhalua ja uteliaisuutta, tukea lapsen aistitoimintojen kehittymistä sekä kehittää luovuutta, ajattelukykyä ja kielellistä ilmaisua, laajentaa lapsen sanavarastoja ja käsitteitä sekä kehittää muistia ja pitkäjänteisyyttä ja oppimaan oppimista.
- Esteettinen tavoite: Rikastuttaa lapsen mielikuvitusta, kehittää lapsen itseilmaisukeinoja, vahvistaa ja kehittää esteettisyyttä, oppia eläytymään eri lajeihin taiteessa sekä kehittää kauneudentajua (havaita kauneus, säilyttää ja suojella luontoa sekä ympäristöä ja taidetta).
- Eettinen tavoite: Lapsi oppii erottamaan oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan, kehittää lapsen ihmisrakkautta ja vastuuntuntoa, vahvistaa lapsen moraalialueita ja eettisyyttä sekä lapsi oppii ymmärtämään eri kansojen välisen rauhan ja ystävyyden merkityksen ja lapsi oppii suhtautumaan kielteisesti väkivaltaan (Väkivaltakielteisyys.)
- Uskonnollinen tavoite:” Tuetaan lasta uskontokasvatuksessa, lapsi oppii suhtautumaan kunnioittavasti uskonnollista vakaumusta kohtaan ja lapsi oppii hyväksymään ihmisten erilaisia katsomustapoja.” (Järvinen 2009, 128–129.)

Nykyisin on pidetty yhtenä tärkeänä tavoitteena lasten sosiaalisuuden kasvatusta, jotta lapsi oppii olemaan muiden ihmisten kanssa, niin muiden eri-ikäisten lasten kuin aikuistenkin kanssa sekä saa muita ihmiskontakteja kuin oma perhe. Muita tärkeitä tavoitteita on ollut turvallisuuden tunteen tukeminen sekä tunne-elämän tukeminen, jotta lapsi oppii oikeudenmukaiseksi ja inhimilliseksi. (Järvinen 2009, 128–129.)

Tarvitsemme tietysti kasvatustapojen kehittämistä, jotta voimme toteuttaa tavoitteemme. Päivähoidossa käytettäviä kasvatustapojen kehittämistä ovat mm. perushoito, leikki, työ ja

opetus. Esimerkiksi leikin avulla lapsi oppii empatiaa ja toisen ihmisen asemaan asettumista ja satuhetkellä lapsi oppii kuuntelemaan. (Järvinen 2009, 130.) Päivähoidossa on eri sisältöalueita (Päivähoitolaki), joiden mukaan tehdään lasten päivänaskareita, musiikki, matematiikka, kuvallinen ilmaisu, kieli ja kommunikaatio sekä liikunta ja terveyden vaaliminen. (Järvinen 2009, 130–131.)

Päivähoidossa suunniteltaessa toimintaa tulee ottaa huomioon erilaisia asioita esim. lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia, kielellinen kehitys, lapsen lähikehityksen vyöhyke, perheen oma näkemys kasvatuksesta. Näiden kaikkien tulee näkyä niin, että lapsen hyvinvointia, itsenäisyyteen kasvaminen ja sosiaalisuuteen kasvu ovat mahdollisia toteutua. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 37.) Varhaiskasvatus, esikoulu ja perusopetus etenevät johdonmukaisesti koko lapsen kehityksen aikana (Finnish National Board of Education). Avoin varhaiskasvatus tekee yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kanssa. Vanhempien luvalla voivat he kertoa lapsen asioista toiseen ”hoitopaikkaa”, silloin sen nähdään olevan tarpeellista ja auttavan lapsen arkea ja kasvatusta sekä opetusta.

2.2 Esiopetus

Esiopetus on ollut lainsäädännössä virallisesti mainittuna ensimmäisen kerran vuonna 1998 (perusopetuslaki 628/1998). Laki määrittä esiopetuksen osaksi varhaiskasvatusta, jonka tavoitteena on parantaa ja auttaa lasta oppimisessa (Härkönen 2003, 24).

Esiopetus on myös suunniteltua opetus- ja kasvatustyötä. (Kasvun kumppanit.) Esiopetukseen kuuluvat kaikkea varhaiskasvatuksesta. Esiopetukseen kuuluvat lasten opettaminen, ohjaaminen, tukeminen ja kasvattaminen. Esiopetuksessa on myös lasten perushoitotilanteita ja yhteistyötä sekä kaikkea arkipäiväistä toimintaa. Esiopetuksessa tulee kiinnittää huomiota myös lapsen henkisen kehityksen kehitykseen. (Härkönen 2003, 157, 185.) Lapsi käy esikoulua 6-vuotiaana eli juuri ennen aikaisemmin oppivelvollisuutta. Niillä lapsilla, joilla on pidennetty oppivelvollisuus, esiopetus tapahtuu ensimmäisenä oppivelvollisuusvuotena. Perusopetuslaki ohjaa esiopetusta. Päivähoitolaki ohjaa sovelletusti ja täydentävästi esiopetusta, silloin kun sitä tarjotaan päivähoitopaikassa. (Kasvun kumppanit.) Esiopetuksen sisällöt ovat: kieli ja vuorovaikutus (kehittää oppimisprosessia, tukea tunteiden, ajattelun ja sosiaalisuuden kehittymistä),

etiikka ja katsomus (vahvistavat lapsen itsetuntoa), matematiikka (tukea lapsen matematiikan ajattelua ja myönteistä asennetta), terveys (tukea lapsen sosiaalista, fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä), fyysinen ja motorinen kehitys (liikunta, leikki), taide- ja kulttuuri ja ympäristö- ja luonnontiede. Esiopetuksessa lapsi saa eväät elämälle ja oppimaan oppimiselle. (Järvinen ym. 2009, 139, 141.)

Kaikille lapsille on kunnan järjestettävä maksutonta esiopetusta ainakin 700 tuntia vuodessa. Vanhemmat voivat itse päättää osallistuuko heidän lapsensa esiopetukseen. Esiopetusryhmät toimivat sekä päivähoidossa että kouluissa.

2.3 Perhepäivähoito

Perhepäivähoidolla on myös iso rooli päivähoiton järjestämisestä, vaikka usein se saattaa jäädä vähäisemmälle huomiolle. Perhepäivähoidon sisältö ja käytäntö ei ole samanlaista kuin päiväkodeissa. Varhaiskasvatussuunnitelma on tehty enemmän päiväkotimaailman näköiseksi kuin perhepäivähoitoa ajatellen. (Raunamo 2007, 149.)

Perhepäivähoito tapahtuu useimmiten hoitajan omassa kodissa, hänellä saa olla alle kouluikäisiä lapsi neljä sekä osapäivähoidossa oleva esikoululainen tai koululainen. Jos hoitajalla on omia lapsia, niin hänen alle kouluikäiset lapset lasketaan mukaan hoidettavien lasten määrään. (Raunamo 2007, 148.)

Yksilöllinen toiminta on perhepäivähoidon vahvuus. Se on itsenäistä, monipuolista työtä, jossa itse pystyy vaikuttamaan aikatauluihin. Perhepäivähoidon hyviä puolia ovat myös pienet lapsiryhmät ja kodinomaisuus. Nämä seikat tekevät perhepäivähoitosta perheille perhepäivähoidon arvokkaaksi hoitomuodoksi ja tuo perheen arkeen myös turvallisuutta. (Raunamo 2007, 149.)

2.4 Kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuus on lasten vanhempien ja ammattihenkilökunnan yhteistyötä, jossa molemmat sitoutuvat yhdessä toimimaan lapsen oman kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseen (Stakes 2005, 31). Kasvatuskumppanuudessa lähtökohdana ovat lapsen omat tarpeet, lisäksi otetaan huomioon vanhempien ja am-

mattitaitoisen henkilökunnan kokemukset ja tiedot lapsesta. Vanhemmat ja ammattihenkilökunta voivat pitää kasvatuskeskusteluita yhdessä, jossa voidaan keskustella lasta koskevista asioista. Kasvatuskumppanuudessa on yhtenä tärkeänä asiana myös se, että voidaan mahdollisimman ajoissa havaita lapsen kehityksen tai kasvun tai oppimisen alueella tarvetta mahdolliselle tuelle. (Stakes 2005, 32.)

Kasvatuskumppanuus alkaa heti silloin, kun lapsi tulee vanhempien kanssa ensikerran tutustumaan päivähoitopaikkaan. Luottamus molemminpuoliseen yhteistyöhön on helpompi aloittaa, kun vanhemmat käyvät lastensa kanssa tutustumassa päivähoitopaikkaan. Kasvatuskumppanuuden onnistuminen vaatii aikaa kehittymiselle, mikä pitää sisällään paljon keskustelua yhdessä ammatti-ihmisten ja vanhempien välillä sekä molemminpuolista vastavuoroisuutta.

Saavuttaakseen hyvän ja luottamusta pitävän kasvatuskumppanuuden se vaatii intensiivistä työskentelyä alusta asti vanhempien kanssa sekä sitä, että vanhempia kunnioitetaan ja kuunnellaan. Kaikille perheille ei sovi samat yhteistyömuodot. Yhdessä pidettävien kasvatuskeskustelujen kanssa voidaan soittaa tarvittaessa viikoittain vanhempien kanssa lasta koskevista asioista. Päivähoidon henkilökunnan on tärkeitä kertoa lapsen päivän kuulumisista vanhemmille, jotta vanhemmatkin saavat olla osallisia lapsen tekemiselle päivähoitossa ja vanhemmat saavat tuntea osallistumista lapsen asioihin päivähoiton ajan ja samalla tuetaan myös vanhemmuutta. (Hujala & Turja 2011, 85.)

Kasvatuskumppanuus antaa eväät tehdä laadukasta varhaiskasvatustyötä. Päivähoidon ammatti-ihmisillä on päävastuu luoda hyvät kasvatuskumppanuussuhteet ja ylläpitää niitä. Kasvatuskumppanuudessa ei voi olla vain yksipuoleista tiedottamista, koska silloin eivät vanhemmat ole osallisia kasvatuskumppanuudessa. Kasvatuskumppanuuden tarkoitus olisi saada vanhemmat aktiivisesti mukaan yhteistyöhön. Lapsen tunteminen ja yhteinen luottamus saadaan aikaiseksi aidolla vastavuoroisella keskustelulla, jossa kuunnellaan aidosti toista ihmistä. Vanhempien tulee saada kertoa, mitä he odottavat kasvatuskumppanuudelta ja mitä se pitää oikeasti sisällään. (Järvinen ym. 2009, 118).

Kasvatuskumppanuuden haasteina voidaan pitää lyhyet kasvattajasuhteet ja lapsiryhmien muutokset sekä uudet kasvatuskumppanuussuhteet. Aina tulee muistaa, että yhden mielipide ei ole ainoa oikea. Ammattitaitoon kuuluu käyttäytyä kunnioittavasti

asiakasta kohtaan. Yhdessä neuvottelemalla saa parhaimman tuloksen aikaiseksi. (Järvinen ym. 2009, 118.)

Kasvatuskumppanuus vaatii tasa-arvoista ajattelua vanhemmista. Ammatti-ihmisten tulee arvostaa vanhempien vanhemmuutta ja tukea vanhemmuutta. Vanhempien ja päivähoidon ammatti-ihmisten hyvä suhde luo avoimuutta kasvatuskumppanuudelle. Hyvä kasvatuskumppanuus antaa eväät myös vanhempien puhua myös vaikeista ja hankalista asioista. Kasvatuskumppanuus on erittäin tärkeässä osassa lapsen päivähoitoa ja lapsen aloittaessa päivähoidon kasvatuskumppanuus on tiivistä yhteistyötä päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien välillä. (Hujala & Turja 2011, 85.)

Päivittäin keskustellaan vanhempien kanssa lapsen asioista, mitä on päivän aikana tehty ja kuinka lapsi on viihtynyt päiväkodissa. Helpoiten pystyy keskustelemaan vanhempien kanssa, kun lapsi tuodaan hoitoon tai kun hänet haetaan pois hoidosta. Olisi hyvä myös kertoa vanhemmille kuinka päiväkodin ammatti-ihmiset toivat eri tilanteissa (toimintatavat). (Järvinen 2009, 119.)

2.4.1 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) on valtakunnallinen. Sen perusteet on saatu valmiiksi vuonna 2003 ja uusin tarkastettu painos on tullut vuonna 2005. Varhaiskasvatussuunnitelma on työvälineenä tarkoitettu ohjaamaan ja kehittämään varhaiskasvatusta yhdenvertaiseksi koko maassa. (Raunamo 2007, 101.) Kunnan omat strategiat, tavoitteet ja linjaukset on otettu huomioon kuntien omissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Niissä on myös laitettu sisältötavoitteet eri palvelumuodoille. Jokainen yksikkö voi tehdä oman varhaiskasvatussuunnitelman, joka on yksityiskohtaisempi. Kaikki varhaiskasvatussuunnitelmat (kunta, yksikkö, esiopetus) ovat kokonaisuus ja ne muodostavat jatkumon toistensa välille. Perusta suunnitelmalliselle varhaiskasvatustyölle saadaan parhaiten tehtyä lapsen oman henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman kanssa. (Järvinen ym. 2009, 119.)

Vasuihin on kirjattu päiväkodin historia, toiminta-ajatus sekä arvot, päiväkodin oppimis-, kasvatusta- ja lapsikäsitys, päiväkodin arki ja sen päivärytmi ja arjen pedagogiikka, lapsen tukeminen, havainnointi ja arvioiminen sekä päiväkodin omat sisällöt eli mahdolliset painotusalueet esim. vieraat kielet, ympäristö, musiikki. (Järvinen ym. 2009, 126.) Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yleensä, kun lapsi aloittaa päivähoidon, tai syksyisin katsotaan tarvittavat päivitykset edellisen vuoden ohjauksen ja tuen tarpeisiin. (Raunamo 2007, 122.) Varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen toteuttamista tulee siis arvioida säännöllisesti yhdessä vanhempien kanssa. Päivähoidon ammatti-ihmisten tulee käydä kasvatustaluteluja säännöllisesti vanhempien kanssa. (Järvinen ym. 2009, 119.)

Varhaiskasvatussuunnitelmaan tai hoito ja kasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen kasvatustavoitteet sekä yhteisölliset (päivähoidon) tavoitteet sekä lapsen vahvuudet ja hänen kehitystarpeensa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa tulee päivittää tarvittaessa ja muuttaa suunnitelman sisältöä. Erityistukea tarvitseville lapsille kuntoutussuunnitelma tulee olla osana Vasua. (Järvinen ym. 2009, 126.) Erityisesti varhaiskasvatussuunnitelmassa tulisi näkyä myös lapsen positiivisia puolia vahvistaakseen lapsen kehitystä sekä lapsen mielenkiinnon kohteita ja vahvuuksia. Lasta koskevat ongelmat ja huolet kannattaa laittaa varhaiskasvatussuunnitelmaan ylös konkreettisesti ja yhdessä vanhempien kanssa pohditaan lapselle parasta ratkaisua niihin. Ammatti-ihmisten tärkeä työkalu on havainnointi. Varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä voi olla lapsikin mukana. (Raunamo 2007, 122.)

Lapsen oppiminen ja erilaisten asioiden ymmärtäminen ei tapahdu lapsella itsestään, vaan lapsi tarvitsee siihen aikuisen tukea. Lapsen oppimisprosessiin menee jokaisella lapsella omaan tahtiin ja kasvattajien tulee tietää miten lapsen oppiminen, toiminta ja kasvu ovat toisistaan erottamattomia. Jotta kasvattajat voivat arvioida lasten toimintaa, heidän tulee tietää oppimisprosessi. Lasten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös persoonallisuus, temperamentti, minäkäsitys, kokemustausta, emotionaalinen kehitys, koska nämä vaikuttavat lapsen oppimiseen. Lasten arvioiminen auttaa lapsen oppimisen tukemisessa. Tällöin mahdollistetaan lapselle jatkumo oppimiselle ja saadaan lapselle tuki oppimiseen ja erityisen tuen tarve, jos se nähdään tarpeelliseksi. Arviointi tapahtuu kodin ja päiväkodin yhteisten kasvatustavoitteiden pohjalta. Arviointi helpottaa myös opetussuunnitelman laatimisessa niin, että pystytään ottamaan lasten oppimistarpeet huomioon. (Heikka ym. 2009, 47, 53–54.)

Päiväkodeissa on käytössä vasut eli varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka pitävät sisälleen konkreettisia toimintasuunnitelmia. Vasut suunnitellaan koko päiväkodin henkilökunnan kanssa yhdessä.

Varhaiskasvatuksessa on arvoilla yhteiset linjat kaikilla kuntien päiväkodeilla, niistä keskustellaan niin vanhempien kuin päiväkodin ammatti-ihmisten kanssa, koska arvopohja tulee olla kaikille samanlainen. Arvoihin kuuluvat lapsen ja perheen tasavertainen kohtelu, lapsuuden kunnioittaminen jne. (Järvinen ym. 2009, 126).

Yksiköissä tehtävissä oleviin vasuihin kirjataan ylös yhteiskuntamme käsitys lapsen tavasta oppia. Se ohjaa mm. päiväkodin toimintatapoja. Vasuun kirjataan myös perushoidon asioita muun muassa retket, juhlat, leikit, yhteiset työt sekä lapsen ohjauksen ja tuen tarpeellisuuden lapsiryhmässä. Ammatti-ihmiset voivat antaa ohjeita lapsen kehityksen arvioimiselle. (Järvinen yms. 2009, 126–127.)

2.4.2 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa tulee ottaa myös huomioon monikulttuurisuus. Päiväkodeissa on nykyisin paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia ja heidän perheitään. YK:n lasten oikeuksissa on kirjattu ylös lasten oikeuksista, jotka määrittävät muun muassa niin, että kaikkien pitää olla tasa-arvoisessa asemassa eikä saa olla syrjintää ja lapsilla on oikeus elämään, lasten mielipiteet pitää ottaa huomioon ja lapsella on oikeus täysipainoiseen kehitykseen. Eikä lasten eikä heidän vanhempien uskonto, rotu, kieli jne. saa olla lasten oikeuksien esteenä. Maahanmuuttajataustainen lapsi on lapsi, jolla on äidinkielenä jokin muu kuin suomi, saame, ruotsi, romani tai viittomakieli. Lapset voivat olla muualta muuttaneita tai syntyneitä Suomessa, mutta heidän vanhemmat tai isovanhemmat ovat maahanmuuttajia. (Hujala & Turja 2011, 233, 247.) Varhaiskasvatuksessa on tärkeänä asiana lasten oikeuksien sopimus ja siitä tulevat periaatteet. Lapset, jotka tulevat vähemmistökulttuurisesta perheestä heillä on mahdollisuus kasvaa suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi ja kasvaa omassa kulttuuripiirissä meidän monikulttuurisessa yhteiskunnassamme. Lapsi tulee huomioida varhaiskasvatuksessa omalla itsenään, ominen tarpeineen ja persoonanaan sekä ottaa huomioon lapsen perheen kulttuuri tasa- arvoisesti riippumatta mm. heidän uskontoa tai sosiaalista taustaansa. (Hujala & Turja 2011, 234.)

Päiväkodin arjessa on ammattitaitoisen henkilökunnan muistettava puhua vanhempien kanssa rauhallisesti ja kiireettömästi, oikea asenne elekielessä tulee myös muistaa, elekieli yksi osa vuorovaikutusta. Päiväkodin ammattitaitoisen henkilökunnan tulee myös muistaa sen, että elekieli voi tuoda esille asioita jotka voivat aiheuttaa väärinkäsityksiä. Vanhempien ymmärrystä voi välillä helpottaa, kun asioita toistetaan useasti, mutta joskus voi olla hämmentävää, kun asiasta sanoo moni eri päivähoidon kasvatustammattilainen. (Eerikkilä & Kangas 2011,15.) Perheen muita lapsia ei tule käyttää tulkina, vaan tarvittaessa tulee ottaa tulkki paikalle, esimerkiksi palavereissa, jotta perhe saa tietää päiväkodin ja lapsen asiat oikealla tavalla.

Samat oikeudet ja säännöt koskevat myös maahanmuuttajia kuin kanta suomalaisia perheitä. Mikä tarkoittaa sitä, että päivähoidon kasvatustammattilaisen tulee pyytää perhettä täsmällisyyttä lasten hoitoajoista sekä vaatuksesta. Maahanmuuttajaperheillä on myös oikeus saada lapsesta tarkkoja tietoja päivän kulumisesta, vaikka se saattaa olla kielimuurin takia joskus haasteellista. (Eerikkilä & Kangas 2011,15–16.)

Suomea velvoittaa YK:n lasten oikeuksien sopimus. Sopimuksen 14 artiklaan on kirjattu tutkimuksen ongelman kannalta tärkeitä asioita.

14 artikla alla:

1. *Sopimusvaltiot kunnioittavat lapsen oikeutta ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen.*
2. *Sopimusvaltiot kunnioittavat vanhempien ja laillisten huoltajien oikeuksia ja velvollisuuksia antaa lapselle ohjausta hänen oikeutensa käyttämisessä tavalla, joka on sopusoinnussa lapsen kehitystason kanssa.*
3. *Henkilön vapaudelle tunnustaa uskontoaan tai vakaumustaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, joista säädetään laissa ja jotka ovat välttämättömiä yleisen turvallisuuden, järjestyksen, terveyden ja moraalin tai muiden ihmisten perusoikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.*

Esiopetuksessa annetaan lapsille tasavertaisesti mahdollisuus oppimiseen ja sekä eväitä varsinaisen peruskoulun aloittamiseen. Tavoite on saada lapsen kieli kehittymään ja vahvistumaan sekä lapsi osaisi ilmaista itseään monipuolisesti. Lapsi oppisi arvostamaan muita kulttuureita ja ihmisiä sekä ymmärtämään heitä. Lapsen omaa kulttuuria ja hänen omaa kulttuuriperinnettä tulisi tukea varhaiskasvatuksessa. Lapsen omaa

identiteettiä tulisi arvostaa, hänen oma identiteetin rakentumisen vuoksi. Lisäksi olisi tärkeää, että lapsen tulisi oppia oman äidinkielen lisäksi yksi valtakieli, jota maassa puhutaan. (Hujala & Turja 2011, 246) ”Päiväkodissa on todettu olevan ” helpompaa” harjoittaa monikulttuurisuutta” (Eerikkälä & Kangas 2011).

Lapselle on tärkeitä ensisijaisesti kotouttaminen. Tämän tavoitteen saavuttamisessa varhaiskasvatus ja esiopetus ovat erittäin tärkeässä asemassa. Maahanmuuttajataustainen lapsi menee normaaliin tapaan tavalliseen varhaiskasvatusryhmään päiväkotiin, jossa hän saa sosiaalisia kontakteja muihin lapsiin ja aikuisiin ja tuetaan hänen sosiaalisia taitoja. Esiopetussuunnitelmassa maahanmuuttajataustainen lapsi on esiopetuksen mukana. Yleensä maahanmuuttajalapsen ovat oman lähiön omissa päiväkodeissa ja esiopetusryhmissä, jolloin he ovat myös näissä tilanteissa osana heidän luonnollista sosiaalista viiteryhmiensä. (Hujala & Turja 2011, 247.)

Varhaiskasvatuksessa tulee antaa maahanmuuttajalapselle mahdollisuus oppia suomenkieltä, oppia suomalaista kulttuuria sekä tukea maahanmuuttajalapsen sosiaalisia taitoja ja suhteita. Aina on kuitenkin muistettava, että lähtökohtana Vasussa on maahanmuuttajalapsen oman kulttuurin ja äidinkielen huomioiminen. (Hujala & Turja 2011, 247.)

3 AVOIN VARHAISKASVATUS

Avoim varhaiskasvatus on vaihtelevaa suunnitelmallista toimintaa lapsille ja perheille, se on kuitenkin kuntakohtaista. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan voi perheet tulla säännöllisesti eli joka viikko muutaman tunnin, tai satunnaisesti silloin kuin se sopii perheen omaan aikatauluun. Kuntien avoin varhaiskasvatus pitää sisällään monipuolista avointa varhaiskasvatusta, jolla pyritään tukemaan lapsen ja perheen hyvinvointia. (Kasvun kumppanit.)

Avoim varhaiskasvatus ei ole lakisääteistä ja sitä on tarjolla eri kunnissa perheille liian vähän. Avoimen varhaiskasvatuksen puuttuminen johtuu kuntien taloudellisista tilanteista, avoin varhaiskasvatus kuuluu useimmiten ensimmäisten lakkautustoimenpiteiden alaisuuteen. (Avoimen varhaiskasvatustoiminnan edistäminen.)

3.1 Avoimen varhaiskasvatuksen historia

1970-luvun alusta asti on avoimesta varhaiskasvatuksesta puhuttu yleensä leikkitoiminta nimellä. Mutta 2000-luvulla on alettu käyttää leikkitoiminta nimitystä avoin varhaiskasvatus. Vuonna 1984 leikkitoiminta on jaettu eri ryhmiin, eli ne ovat leikki-kerhot, leikkipuistot, leikkivälinelainaamo ja avoin päiväkotikieli eli avoin varhaiskasvatus. (Alila & Portell 2008, 12.)

Avointa varhaiskasvatusta ja leikkitoimintaa järjestävät kunnat, seurakunnat, järjestöt ja yksityiset palvelun tuottajat. He voivat toimia joko yksinäisesti tai yhteistyössä toisten kanssa. Valtakunnallisesti seurakunta on vahvasti mukana avoimen varhaiskasvatuksen toiminnassa. (Alila & Portell 2008,12.)

Ei ole helppoa määritellä avointa varhaiskasvatustoimintaa. Avoimen varhaiskasvatuksen yhtenä vaikuttavavana tekijänä pidetään eri järjestöjen määritelmät ja toimintamuodot. Kunnilla ja kunnan eri päivähoitoalueilla voi vaihdella avoimen varhaiskasvatuksen määritelmät ja toimintamuodot. Myös paikallisten tarpeiden huomioon ottaminen on tuonut eroja avoimen varhaiskasvatuksen määrittelyyn, sekä toimintamuotojen määrä on suuri ja niitä ei ole määritelty avoimessa varhaiskasvatuksessa, mikä tuo mukanaan hankaluuden hallita avoimen varhaiskasvatuksen sisältöä ja toimintamuotojen määrää. Määrittelemätön rajapinta perhetyössä ja varhaiskasvatuksessa tuo myös hankaluutta asiaan. Ei ole olemassa yhteistä linjaa määritellä käsitteitä ja niiden käyttöä niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti eikä eri järjestöjen kesken. (Alila & Portell 2008, 12.) Avoin varhaiskasvatus on perheille matalankynnyksen kohtaamispaikka. (Avointa varhaiskasvatusta kehittämässä). Avoimen varhaiskasvatuksen kehittämishanke on ollut Kaakkois-Suomessa ja loppuraportti on saatu valmiiksi. Kehittämiskohteina pidettiin henkilöstön osaamista, asiakkaiden osallisuutta, muiden järjestöjen kanssa olevaa yhteistyötä sekä lisätä avoimen varhaiskasvatuksen vaikuttamista. (Avointa varhaiskasvatusta kehittämässä.)

Päivähoitolaki 18.5.1990/451 määrittelee asian seuraavasti päivähoitolaissa eikä laissa ole tarkemmin kuvattu mitä tarkoitetaan päivähoitotoiminnalla tai leikkitoiminnalla. Laissa on kuvattu päivähoito näin:

”1 § (18.5.1990/451)

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana.

Päiväkotihoidoa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi.

Perhepäivähoitoa voidaan järjestää yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi.

Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa.

Päivähoidossa olevalle lapselle voidaan järjestää myös tarpeelliset kuljetukset.”

Vuoden 1972 lakiehdotuksessa annettiin lupa järjestää päivähoitoa päiväkodissa, päiväkotijärjestelmänä, leikkitoimintana, perhepäivähoitona tai muunlaisena päivähoitotoimintana. Vuonna 1985 hallitus esitti päiväkotijärjestelmään uudistuksia, joissa avoin- ja kiertävä päiväkotijärjestelmä tulisivat osaksi päivähoitotoimintaa. Esityksen perusteella leikkitoiminnan järjestämisen ohjeistus olisi sosiaalihuollon tehtävä. Asiaan tuli kuitenkin muutos, koska tämä pykälä kumottiin vuonna 1990, jolloin sosiaali- ja terveysministeriölle tuli valta antaa ohjeet ja määräykset järjestää päivähoitoa. (Alila & Portell 2008, 13.)

Vuoden 1990 hallituksen esityksessä tuli muutos lasten päivähoitoon lakiin niin, että lasten päivähoitoonmuodoista tuli joustavampia ja kunnilla oli mahdollisuus tehdä joustavammaksi toteuttaa eri päivähoitomuotoja. Hallituksen esitys ei kuitenkaan vielä kerro tarkemmin leikkitoiminnan tai muiden päivähoitoonmuotojen käsitteitä. Hallituksen ehdottamissa esityksissä on kerrottu, että kunnat voivat järjestää tarpeiden ja ottaen huomioon erityistarpeet erilaisia päivähoitomuotoja. Laissa ei ole säännöksiä avoimesta päiväkodista. (Alila & Portell 2008, 13.) Avoimen varhaiskasvatuksen järjestämistä ja kehittämistä ohjaa päivähoitolain lisäksi sosiaalihuoltolaki (10.§), lastensuojelulaki (11.§) ja perusopetuslaki (12.§), mikä pitää sisällään tässä osin aamu- ja iltpäivätoiminnan. (Alila & Portell 2008, 13.)

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista kerrotaan valtioneuvoston päätöksissä. Seurakunnat ja järjestöjen kerhotoiminta sekä kuntien järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta eri muodoissa lapsille ja lapsiperheille on muuta varhaiskasvatustoimintaa. (Alila & Portell 2008, 13.)

Avoim varhaiskasvatus on lapsille tärkeä paikka saada leikkiä, oppia uusia asioita sekä saada kavereita. Lapsi oppii myös samalla vuorovaikutustaitoja sekä sosiaalisijataitoja. Lapset saavat siellä samalla iloa, virkistystä ja elämyksiä arkeen. (Avoimen kasvatustoiminnan edistäminen.)

Vanhemmat saavat lapselleen pieneksi hetkeksi hoitopaikan ja saavat yhdessä lapsen kanssa osallistua erilaisiin toimintoihin ja tapaavat samalla muita lapsiperheitä. Vanhemmat saavat myös tukea vanhemmuuteen muilta perheiltä sekä avoimen varhaiskasvatuksen ammatti-ihmisiltä. (Avoimen kasvatustoiminnan edistäminen.)

Avoimen varhaiskasvatus on tarkoitettu lisäämään perheiden ja heidän lasten hyvinvointia. Palveluiden tarkoitus on myös ennaltaehkäistä perheiden ongelmia ja vanhemmat näkisivät myös miten muut perheet toimivat eri tilanteissa lastensa kanssa ja näin voisivat vertailla omaa tilannettaan. Avoimessa varhaiskasvatuksen piirissä vanhemmat voivat helpommin hakeutua pyytämään apua ongelmiinsa erityispalveluiden puitteista, jos perhe niitä tarvitsee sekä avoimesta varhaiskasvatuksesta perhe saa myös tietoa mistä apua voi hakea. (Avoimen kasvatustoiminnan edistäminen)

Tänä päivänä eri varhaiskasvatuspalvelut, kuten myös muut lasten ja perheiden palvelu- ja tukijärjestelmät on tarkoitettu tukemaan ensisijaisesti lapsen kasvua ja auttamaan vanhempia heidän jokapäiväisessä kasvatustyössä. (Alila & Portell 2008, 14.)

3.2 Maahanmuuttajat asiakkaina avoimessa varhaiskasvatuksessa

Henkilökunnalta vaaditaan uusia taitoja, kun avoimeen varhaiskasvatukseen tai leikkipuistoon tulee monikulttuurisia perheitä asiakkaisiksi. Heidän kanssaan ei ole yhteistä kieltä, mikä vaikeuttaa tietysti kommunikointia, asioista tiedottamista sekä perheiden tarpeiden, toiveiden huomioon ottamista ja yhtenä erittäin tärkeänä työnä olevaa palveluohjausta. (Svensk 2010, 2.)

Työotetta monikulttuurisen parissa on se, että työotteessa otetaan huomioon asiakkaan/perheen kulttuuri, kieli, taustat, heidän tarpeet sekä heidän mahdolliset osallistumiskykynsä. Työotteeseen kuuluu myös se, että tunnistetaan näiden monikulttuuristen asiakkaiden tai perheiden kyvyt ja nostatetaan niitä. Työote on mahdollista, jos annetaan työ kohdistua asiakkaaseen/perheeseen, kun asiakas tuo omia toiveita ilmi ja kertoo omasta kulttuuristaan sekä huomataan heidän monikulttuurisuus. Hyödyn ky-

seisestä työotteesta saavat kahden kulttuurin perheet, maahanmuuttajat, kantaväestö ja vanhat vähemmistöt. Monikulttuurinen työ on yksinkertaisuudessaan sitä, että otetaan huomioon eri kielet ja kulttuurit. Monikulttuurista työtä ei ole se, että ryhmä koostuu eri kulttuurin omaavista henkilöistä, vaan siitä kun työntekijä on ottanut tietoa asioista ja saanut kokemusta työskentelystä monikulttuurisuuden parissa. Siihen kuuluu myös työntekijän miettiä omia arvoja, käsityksiä ja ennakkoluuloja. Me saamme tehtyä hyvin monikulttuurista työtä, kun sekä työntekijät että kantaväestö osallistuu myös muutoksen tekemiseen. (Svensk 2010,3.)

Työskenneltäessä esim. leikkipuistotoiminnassa tai avoimessa varhaiskasvatuksessa on tärkeitä tunnistaa omat ja muiden kulttuurien tuomat uskomukset sekä niiden tuomien tapojen vaikutus toimintaan sekä ihmisten väliseen kanssakäymiseen. Se vaatii keskustelua keskeisistä asioista ja suunnitelmallisuutta. Työntekijät tarvitsevat myös tietysti tietoa miten puututaan syrjintään, muukalaisuudesta, kulttuurien välisistä viestinnöistä ja miten edistetään yhdenvertaisuutta. Työntekijän pitää tietää asiakkaiden kulttuuritausta. (Svensk 2010,14.)

Avoimessa varhaiskasvatuksessa tai leikkipuistotoiminnassa on hyvät edellytykset tukea kotouttamisessa ensimmäisen polven maahanmuuttaja asiakkaissa. Siellä voidaan antaa tukea vanhemmuuteen kotona lasta hoitavalle vanhemmalle. Samalla myös tuetaan kiintymyssuhteen merkityksestä ja sen syntymisestä ja annetaan tietoa äidinkielenmerkityksestä vanhemmille. Pystytään kertomaan erilaisesta palvelutarjonnasta, ehkäistään ongelmia, joita on ensimmäisen polven maahanmuuttajilla. Perheille annetaan vaihtoehto myös lapsen aikaiselle päivähoidon aloittamiselle. (Svensk 2010,16.)

Avoimella varhaiskasvatuksella on iso merkitys myös toisen polven maahanmuuttajavanhempien tukijana ja edistää vanhemmuutta ja hyvinvointia muissakin monikulttuurisissa perheissä. Tämä on mahdollista, jos on riittävä henkilömitoitus ja työntekijät osaavat vaadittavan osaamisen. (Svensk 2010,16.)

3.3 Avoin varhaiskasvatus Kotkassa

Kotkassa avointa varhaiskasvatustoimintaa järjestetään kolmessa eri päivähoitoalueessa päiväkotien yhteydessä olevina yksikköinä, Kotkansaarella, Länsi-Kotkassa sekä Karhulassa. Lisäksi sitä järjestää Kotkassa myös Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) perhekahvilatoimintana Kotkansaarella sekä seurakunnat perhekerhotoiminta-

na ja päiväkerhoina lapsille Langinkosken seurakunnassa Länsi-Kotkassa, Kymin seurakunnassa Karhulan puolella sekä Kotkan seurakunta Tiutisessa, Hovinsaarella ja Kotkan seurakuntakeskuksessa. (Mistä kaveri? Avoin varhaiskasvatus - esite.)

Kotkan avoimessa varhaiskasvatuksessa askarrellaan, lauletaan sekä leikitään yhdessä muiden osallistujien kanssa. Yhteiset toimintahetket eivät ole pitkiä. Muun ajan aikuiset saavat viettää oman lapsensa kanssa omia mieleisiä tekemisiä esim. lukemalla kirjoja, tekemällä palapelejä tai rakentelemalla legoja yms. Yhteisten toimintahetkien aikana aikuiset voi jutella muiden aikuisten kanssa tai avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. (Mistä kaveri? Avoin varhaiskasvatus - esite.)

Kotkan avoimessa varhaiskasvatuksessa on kaksi kertaa viikossa kello 9.00–12.30 tai 9.00–13.00 niin sanotut avoimet päivät, jolloin vanhempi, isovanhempi tai joku muu aikuinen voi mennä yhdessä lapsen kanssa viettämään aikaa muiden lapsi perheiden kanssa. Näinä päivinä on pieni yhteinen hetki muiden perheiden kanssa, joka voi tarkoittaa esimerkiksi lauluhetkeä tai kädentaitojen harjoittamista. Loput ajasta saa viettää vapaata aikaa yhdessä lapsen kanssa tai yhdessä muiden perheiden kanssa. Lapselle saa ottaa mukaan omat eväät ja aikuisilla on mahdollisuus ostaa kahvia yms. Paikalla on koko ajan avoimen varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, joka auttaa, ohjaa tai neuvoo tarvittaessa perhettä ja keskustelee perheiden kanssa arkisista asioista.

Kolme kertaa viikossa avoimella varhaiskasvatuksella on lapsille tarkoitettuja kerhoja, joissa ensin ulkoillaan ja sen jälkeen mennään sisälle. Kaikki kerhot ovat suunnitelmallisia. Välillä on leikkipäiviä, askartelua, lauluhetkiä, lukemista jne. Kerhoissa syödään omat eväät. (Ylönen 2013.) Avoimet päivät aikuisen kanssa ovat ilmaisia, mutta kerhot ovat maksullisia, 3€/lapsi ja 2€/sisarus. Kerhoihin haetaan kerhohakemuksella. Kerhoja on 2 - vuotiaille, joka kestää kaksi tuntia ja kolmevuotiaasta ylöspäin kerho kestää kolme tuntia. Jokaiselle avoimen varhaiskasvatuksen yksikölle on tehty omat lukujärjestykset, milloin on avoimet päivät ja kerhopäivät. (Avoin varhaiskasvatus-toiminta.)

Avoimessa päiväkodissa käy myös perhepäivähoitajat omien hoitolastensa kanssa, he tulevat sinne leikkimään muiden lasten kanssa sekä tekemään yhteisiä askarteluita ja laulamaan laulutukiolle. Minusta se on erittäin hyvä asia, koska perhepäivähoidossa on vähemmän lapsia, niin näin lapset muun muassa oppivat toimimaan isommassa ryhmässä ja vieraanmassa ympäristössä.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Työn tavoitteet ja merkitys

Työni tavoitteena on ottaa selville millaisessa asemassa avoin varhaiskasvatus varhaiskasvatuksen on osana varhaiskasvatusta. Seuraavia 14 kysymystä en ole esittänyt avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaille, vaan ainoastaan työntekijöille. Näin osaa tutkia, onko avoin varhaiskasvatus yhtä tärkeässä asemassa kuin varhaiskasvatus Kotkassa. Mitä pitäisi muuttaa tai kehittää? Esitin varhaiskasvatuksen työntekijöille seuraavat kysymykset:

1. Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa?
2. Minkälaisia asiakkaita käy avoimessa varhaiskasvatuksessa?
ikä, äiti, isä, iso-vanhemmat jne.
3. Minkälaista toimintaa on avoimessa varhaiskasvatuksessa?
4. Onko avoimessa varhaiskasvatuksessa viikkosuunnitelma, kuukausisuunnitelma?
Käytetäänkö VASUA?
5. Minkälaista toimintaa on vain lapsille?
6. Mihin toimintaan aikuiset osallistuvat?
7. Teemapäivät? Retket?
8. Onko ulkoiluleikkejä?
9. Mitkä ovat rahalliset resurssit avoimessa varhaiskasvatuksessa? Saako sijaisia?
10. Mitä pidät tärkeänä asiana avoimessa varhaiskasvatuksessa?
11. Koulutusmahdollisuudet työssäsi?
12. Toiveet työellesi avoimessa varhaiskasvatuksessa?
13. Onko vanhempien kanssa keskustelua lapsen kehityksestä, kasvatuksesta jne.?
14. Onko informaatiotilaisuuksia vanhemmille ulkopuolisilta asiantuntijoilta?

5.2 Opinnäytetyön asetelma

Opinnäytetyöni tarkoitus on osoittaa, onko avoin varhaiskasvatus yhtä arvokasta toimintaa kuin tavallinen varhaiskasvatus. Pidetäänkö avointa varhaiskasvatusta samassa arvossa kuin tavallista varhaiskasvatusta päiväkodissa? Miten se näkyy ja kuinka se koetaan? Etsin tietoa, mitä varhaiskasvatus pitää sisällään ja millainen on taas avoin varhaiskasvatus. Kysymykset annoin avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille, joiden vastauksista päättelin avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä varhaiskasvatuksen

rinnalla. Lopuksi kerron johtopäätöksissä, mikä on avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa.

Olen pyrkinyt työssäni vertaamaan tavallista päiväkotia ja avointa varhaiskasvatusta keskenään. Millaisia eroavaisuuksia niissä on, mitä kuuluu niiden päivän sisältöihin ja mitä ammatti-ihmiset ajattelevat varhaiskasvatuksesta ja avoimesta varhaiskasvatuksesta sekä miten laki määrää.

5.3 Prosessin kuvaus ja toteutustavat

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyöni perustuu etsittyyn teorian tietoon ja kysymyksiin, joihin minulle avoimen varhaiskasvatuksen työntekijät antoivat vastaukset. Teoriatietoni perustuu etsittyyn laajaan kirjallisuuteen.

Laadullinen tutkimus eli kvantitatiivinen tutkimus on tutkimusmenetelmistä sellainen, jossa pyritään ymmärtämään kattavasti koko tutkittavan kohteen ominaisuudet, merkitykset ja laatu. Laadulliselle tutkimukselle on olemassa monta erilaista menettelytapaa, millä sitä voi toteuttaa. Laadullinen tutkimus sisältää tutkittavan kohteen kuvauksen sekä sen tulkitseminen tilastojen ja numeroiden mukaan. (Jyväskylän yliopisto.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti on tärkeässä osassa tutkimusta tehdessä. Tutkimusaineisto on kirjoitettava sellaisella tavalla, että tutkimuksen kommentoijat saavat aineiston ja voivat lukea niin, että voivat tarkastella tekstiä. Kirjoituksessa tulee näkyä analyysin uskottavuus ja arvioitavuus. Arvioitavuus tarkoittaa sitä, että lukijoille tulee näkyä lukiessa tutkijan päättely ja heidän tulee pystyä myös kritisoimaan sitä. (Metonix.)

Laadullisessa tutkimuksessa kytkeytyy toisiinsa aineiston etsiminen, analyysi ja raportointi. Luotettavuuden arviointia ajatellen kaikki vaiheet ovat erittäin tärkeitä. Tutkimuksen luotettavuus on parempi, jos tutkimuksen etenemisestä kerrotaan tarkasti sekä lukija saa tutkimuksesta tarkan selvityksen eli teoreettinen lähtökohta ja sen liittymisen tutkimukseen, taustatekijät tutkimukseen, tutkittavat henkilöt, tutkijan oma ennako-oletus, aineiston kerääminen ja analysointi. (Willberg 2009, 5 - 7.)

5.4 Opinnäytetyön toteutusaikataulu

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen kesällä 2013. Laadin avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille 14 kysymystä, joihin he saivat puolitoista kuukautta aikaa vastata nimettömänä. Teoria osuuden sain tehtyä melkein kokonaan kesän 2013 aikana, mutta kysymysten asettelun jätin vielä hautumaan ja ne valmistuivat myöhemmin syksyllä. Vastausten purkamisen aloitin tammikuussa 2014.

Minulla oli varattu aikaa hyvin opinnäytetyön tekemiseen, jotta saisin kypsytettyä aiheistoa riittävästi ja samalla sain mietittyä millä tavalla alkaisin aiheesta kirjoittaa. Olen pysynyt hyvin aikataulussani, jonka olin itselleni tehnyt.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Vastaajat

Lähetin kysymykset yhdeksälle avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille, joista seitsemän toimitti minulle vastaukset. Vastaajien aikaisempi työkokemus ei ollut minulla selvillä, joten en tiennyt esimerkiksi sitä, kuinka pitkä historia heillä avoimen varhaiskasvatuksen puolella oli.

Minä sain vastaajilta vastaukset melko nopeasti, vaikka heille ei ollut varattu erillistä aikaa kysymysten vastaamiseen. Aluksi pelkäsin saanko sen vuoksi vastauksia riittävästi, koska nykyisin on päiväkodissa vähän aikaa tehdä kirjallisia töitä.

6.2 Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa

Jokainen vastaaja koki tärkeäksi avoimen varhaiskasvatuksen roolin perheiden palveluohjaajana, vanhemmuuden tukijana sekä foorumina, joissa perheet saavat tietoa päivähoidosta. Avoin varhaiskasvatus antaa perheille palveluohjausta, ja tukea vanhemmuuteen. Näin perheet saavat tietoa päivähoidosta. Avoin varhaiskasvatus tarjoaa perheille mahdollisuuden mielekkääseen yhdessäoloon ja paikan, jossa tavata muita perheitä sekä saada uusia ystäviä. Lisäksi avoin varhaiskasvatus antaa perheille mahdollisuuden oppimiseen, uudenlaisten asioiden kokeilemiseen, leikkimiseen ja arkipäivän asioiden tekemiseen.

Vastaaja numero yksi kertoi, kuinka tärkeä asia avoimessa varhaiskasvatuksessa on kotona olevien lasten havainnoiminen. Näin kasvatusalan ammattilainen saa kuvan lapsen kehityksestä ja tarvittaessa voidaan aloittaa ennaltaehkäisevä työ jo ennen kuin heille saattaa tulla ongelmia. Tämä mahdollistaa myös perheille oikeanlaisen tuen ja ohjauksen ennen lapsen tuleamista varsinaisen päivähoiton piiriin.

Numero kaksi kertoi avoimen varhaiskasvatuksen olevan tärkeässä osassa kotihoidon ja päivähoiton välillä. Numero kolme painotti sitä, että avoin varhaiskasvatus on aina lapsilähtöistä toimintaa turvallisuudessa ympäristössä yhdessä lapsen vanhempien kanssa, jossa jokainen lapsi huomioidaan yksilönä. Avoin varhaiskasvatus täydentää varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa, kerhotoiminta on ns. kevyempi vaihtoehto varsinaiselle päiväkotipaikalle.

6.3 Avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaat

Avoimen varhaiskasvatuksen asiakaspiiri koostuu pääosin monenikäisistä äideistä, mutta mukana on joitakin isiä ja isovanhempia. Perheiden lapset ovat iältään pienistä vauvoista esikouluikäiseen asti.

Maahanmuuttajaäitejä käy myös paljon avoimissa päivissä yhdessä lastensa kanssa ja heillä saattaa olla myös mukana toinen isovanhemmista. Maahanmuuttajaperheet saattavat käydä ensin tutustumassa toimintaan yhdessä vastaanottokeskuksen työntekijän kanssa.

6.4 Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta

Avoimessa varhaiskasvatuksessa on avointa toimintaa ja kerhotoimintaa. Avoin toiminta on ilmaista ja sitä järjestetään kaksi kertaa viikossa niin, että lapsi on yhdessä vanhemman kanssa. Avoin toiminta on vapaata leikkiä oman lapsen kanssa ja siellä tavataan muita samassa elämäntilanteessa olevia perheitä. Avoimen varhaiskasvatuksen tavarat, kuten esimerkiksi lelut tai pelit, ovat perheiden käytössä. Lisäksi avoimessa toiminnassa on yhteisiä lauluhetkiä, askartelua ja liikunnallista toimintaa, joka voi olla vaikka tempurata vuodenaikojen mukaisesti.

Vastaaja numero yksi kertoi ohjaajien olevan aina läsnä ja ohjaavan aina tarvittaessa perheitä kaikessa toiminnassa. Hän kertoi myös heidän toimenkuvaansa kuuluvan mo-

nitoimijaisen perhevalmennuksen. Avoimen varhaiskasvatuksen lastentarhanopettajat hoitavat maahanmuuttajalapsia silloin, kun heidän äitinsä ovat suomen kielen kurssilla. Suomen kielen kurssit ovat avoimen varhaiskasvatuksen tiloissa, ja ne kestävät noin kaksi ja puoli kuukautta, kolmesti viikossa puolitoista tuntia kerrallaan. Vastaaja numero yksi näki perheille tärkeänä asiana sen, että perheet saavat vapaasti touhuta ja leikkiä sekä keskustella muiden vanhempien ja ohjaajien kanssa. Vastaaja koki myös tärkeäksi ohjaajan läsnäolon ja avun saatavuuden.

Kerhot ovat suunniteltu pienille eli 2–3 - vuotiaille ja isoille eli yli 3-vuotiaille lapsille. Kerhopäivinä ohjaajat ulkoilevat lasten kanssa päiväkodin pihalla ja sisällä saa leikkiä vapaasti, harjoittaa erilaisia kädentaitoja, harrastaa musiikkia, pelata pelejä. Näin lapsille tulee päivän aikana vastaan useita asioita, joissa he opettelevat ryhmässä toimimista. Kerhot ovat aamupäivällä jokaiselle lapselle kerran viikossa ja se on maksullista toimintaa perheille.

6.5 Avoimen varhaiskasvatuksen viikko tai kuukausisuunnitelma

Kaikki haastatteleman työntekijät vastasivat, että he käyttävät kuukausisuunnitelmaa. Kaksi vastaajaa kertoi lastentarhanopettajan laativan suunnitelman rungon, jota noudatetaan monipuolisella varhaiskasvatuksella. Vastaaja numero yksi kertoi, että lastentarhanopettaja tekee kuukausitiedotteet vanhemmille siitä, mitä kerhoissa tehdään. Heillä on myös kerran viikossa palaveri työparin kanssa, ja silloin tutustutaan seuraavan viikon suunnitelmaan, työnjakoon, ja siihen kenellä on vetovastuu päivän tuokiosta sekä muita lapsia koskevia asioita.

Vastaaja numero kolme kertoi heidän ottaneen käyttöön vuosikellon, josta oli puhuttu avoimen varhaiskasvatuksen suunnittelupäivässä. Heillä on seinillä näkyvillä kerhojen ja avoimen toiminnan kuukausisuunnitelmat. Vastaaja numero kuusi sanoi myös, että otetaan huomioon avoimien päivien suunnittelussa avoimien asiakkaiden toiveet.

6.6 Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta lapsille

Kerhotoiminta on tarkoitettu vain lapsille. Vastaaja numero kaksi kertoi, että normaalisti lapsi käy kerhossa kerran viikossa, mutta joissakin tapauksissa voi olla erityinen tarve myös toiselle kerhopäivälle esimerkiksi puheenkehityksen tueksi.

6.7 Aikuisten toimintamahdollisuudet avoimessa varhaiskasvatuksessa

Aikuiset osallistuvat lasten kanssa avoimeen toimintaan kaksi kertaa viikossa. Vastaja numero yksi kertoi, että toivoisi vanhempien olevan enemmän mukana laulu- ja askarteluhetkissä. Numero kolme vastasi, että ohjaajat ovat mukana kaikessa toiminnassa.

Vastaja numero viisi toivoi ainakin avoimessa toiminnassa lasten vanhempia auttamaan lapsiaan eväiden syömisessä. Vastaja numero kuusi piti tärkeänä sitä, että vanhempia kannustetaan toimimaan omien lastensa kanssa.

6.8 Teemapäivät ja retket

Avoimessa varhaiskasvatuksessa järjestetään erityisiä teemapäiviä, esimerkiksi äitien ja isänpäivänä tai jouluna. Suomessa olevat juhlapyhät otetaan myös huomioon kausisuunnitelmissa.

Kerran vuodessa on Kotkan kolmella avoimen varhaiskasvatuksen yksiköllä yhteinen retki Luoviin. Kyseisestä retkestä on syntynyt perinne, joka on jatkunut usean vuoden ajan. Perinnettä uhkaa valitettavasti vastaja numero kolmen mukaan kuitenkin resurssipula. Edellisten lisäksi vastaja numero yksi kertoo, että heillä on vietetty muutaman kerran isovanhempien kerhopäivää.

6.9 Avoimen varhaiskasvatuksen ulkoleikit

Avoimissa päivissä on perheillä mahdollisuus ulkoilla päiväkodin pihalla. Tosin kaikki vanhemmat eivät ole tästä toiminnasta olleet innostuneita. Kerhoissa myös ulkoillaan, yleensä ulkoilu on vapaata leikkiä, mutta ollaan myös välillä erilaisia pihaleikkejä ja käytetään mm. vauhtivarvastoimintaa.

6.10 Avoimen varhaiskasvatuksen rahalliset resurssit ja sijaiset

Rahalliset resurssit ovat päivähoidossa tiukat. Avoimet varhaiskasvatukset menivät jokin aika sitten päiväkotien alaisuuteen, niin ei tullut samaan päiväkotiin enempää varoja. Avoimessa ovat puolipäiväiset työntekijät, työntekijät siirtyvät iltapäiviksi päiväkodin muihin ryhmiin töihin tai heidät on palkattu puolipäivä työntekijöiksi. Kun

toinen ohjaajista on äkillisesti poissa, ei sijaisia oteta, vaan ohjaaja työskentelee yksin tai päiväkodin puolelta tulee joku kasvatusvastuullinen avuksi kerhojen ajaksi. Avoimessa toiminnassa työskennellään yksin. Joskus toiminta joudutaan perumaan sairastapauksien vuoksi, mikä on onneksi harvinaista. Henkilökunnan riittävyys tulee taata aina jokaisen tilanteen mukaisesti.

Avoimen varhaiskasvatuksen budjetti on päiväkodin budjetissa mukana. Kerhotoiminnan tuotto sisällytetään päiväkodin budjettiin. Avoimen varhaiskasvatuksen hankinnat suunnitellaan yhdessä päiväkodin kanssa niin kuin myös niiden ostaminenkin.

6.11 Työntekijöille tärkeitä asioita avoimessa varhaiskasvatuksessa

Haastateltavieni vastauksista nousi esille useita asioita, joita he pitivät tärkeinä. Vastaaaja numero viisi halusi korostaa sitä, että avoin varhaiskasvatus tarvitsee onnistumiseen tarpeeksi suuret toimitilat. Vastaaaja yksi taas piti tärkeänä sitä, että aina ensimmäiseksi ajatellaan lasta ja lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, jolloin myös koko perheen hyvinvointi tulee ottaa huomioon. Hänen mielestään myös ennaltaehkäisevä työ on avoimessa varhaiskasvatuksessa äärimmäisen tärkeää. Kun esimerkiksi äidin uupumus tai masennus huomioidaan riittävän ajoissa, on sillä suuri merkitys lapsen kehityksessä. Joskus tähän riittää jo pelkkä keskusteluhetki äidin kanssa, ja jos se ei riitä, on avoimen varhaiskasvatuksen työntekijän velvollisuus tarjota niin sanottua palveluohjausta, eli ohjata perhe oikeanlaisen avun piiriin. Myös vastaaaja neljä korosti palveluohjauksen tärkeyttä. Lisäksi hän piti tärkeänä toimintana vuorovaikutusta vanhempien kanssa, jolloin heidän tukeminen lapsensa kasvatuksessa helpottuu. Itse työskentelyssä lasten kanssa vastaaaja numero neljä painotti lasten havainnoimisen taitoja, joka mahdollistaa hänen rohkaisemiseen erilaisissa ongelmatilanteissa.

Vastaaaja viisi pitää avointa varhaiskasvatusta on tärkeänä paikkana kotona oleville perheille, koska se on hyvä paikka lapselle tulla opettelemaan sosiaalisia taitoja sekä opetella ryhmässä toimimista. Tavoitteena on luoda perheille ns. olohuone, jossa he voivat olla omina itsenään ja viihtyä siellä lapsensa kanssa. Avoimen varhaiskasvatuksen yksi tärkeä tehtävä on myös tarjota perheille mahdollisuus tavata muita samassa tilanteessa olevia perheitä ja saada mahdollisesti myös vertaistukea muilta perheiltä. Perheille on vertaisryhmässä toiminta tärkeä asia niin lapsille kuin vanhemmillekin.

Avoim varhaiskasvatus toimii vanhemmille myös avaimena myös päiväkotit maailmaan, jossa he voivat saada tietoa eri päivähoitomuodoista sekä vastauksia heitä askarruttaviin kysymyksiin. Parhaimmassa tapauksessa myös mahdolliset ennakkoluulot päiväkotia kohtaan voivat hälvetä avoimen varhaiskasvatuksen kokemusten kautta, jolloin oman lapsen siirtyminen varsinaisen päivähoidon pariin helpottuu. Vanhemmilta saatu palaute vahvistaa juuri tätä edellä mainittua asiaa. Vastaaja kaksi pitää tärkeää asia avoimessa on myös vanhempien kunnioittamisen ja yhteistyön heidän kanssaan.

Vastaajat pitivät avointa varhaiskasvatusta myös kaikin puolin vuorovaikutustaitojen kannalta tärkeänä paikkana niin lapsi-vanhempi suhteessa kuin lasten keskinäisissä suhteissa.

Vastaajat pitivät myös avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan kehittämistä tärkeänä, jotta ne sopisi perheiden tarpeisiin vielä paremmin ja näin ollen tarjoisi yhden hoitopaikan vaihtoehdon päivähoitossa.

6.12 Koulutusmahdollisuudet avoimessa varhaiskasvatuksessa

Kaikki vastaajat kertoivat, että Kotkan kaupunki järjestää koulutusta, mutta niihin on aina hankala päästä. Numero seitsemän kertoi, että koko avoimen henkilökunta on samalla viivalla päiväkodin henkilökunnan kanssa koulutuksissa.

Kalliimpiin koulutuksiin ei ole ollut mahdollisuutta lähteä. Vastaaja yksi kertoi, että uutena mahdollisuutena on tullut mahdollisuus päästä koulutuksiin Monitoimijaisen perhevalmennuksen kautta. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että voisi olla vieläkin enemmän koulutuksia mitä on suunnattu avoimeen varhaiskasvatukseen.

6.13 Toiveet työssäsi avoimessa varhaiskasvatuksessa

Kaikki vastaajat toivovat, että avointa varhaiskasvatusta arvostettaisiin samalla tavalla kuin tavallista varhaiskasvatusta. Saataisiin koulutuksia henkilökunnalle ja näin saa-

taisiin kehitettyä avointa varhaiskasvatusta taas eteenpäin. Lisäksi vastaaja numero kolmen toiveena olisi saada jokaiseen yksikköön työpareiksi koulutettua henkilökuntaa ja hän haluaisi lisäkoulutusta enemmän vanhempien ohjaukseen ja tukemiseen.

Vastaaja yksi toivoisi myös, että avointa varhaiskasvatusta pystyttäisiin kehittämään, niin että avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa arvostettaisiin laajemmin. Hänen mielestään avoin varhaiskasvatus tulisi olla kokopäiväistä ja sen tulisi muodostaa vielä nykyistä eheämpi kokonaisuus.

Vastaaja kaksi haluaisi, että hänellä olisi enemmän aikaa avoimen toiminnan asioihin. Vastaaja viisi toivoi lisää materiaalia ja saisi lisää vapaasti suunnitella toimintaa. Vastaaja numero kuusi myös toivoi, että avointa varhaiskasvatusta arvostettaisiin vielä enemmän yhtenä tärkeänä osana kunnan palvelutarjonnassa, vaikka se ei ole lakisääteistä.

6.14 Keskustelut vanhempien kanssa

Kerholapsille järjestetään varhaiskasvatuskeskusteluaikoja, joita vanhemmat voivat varata. Vastaaja yksi kertoo niiden olevan kuitenkin ainakin toistaiseksi vielä vapaaehtoisia.

Työntekijät keskustelevat myös avoimissa päivissä vanhempien kanssa heidän lapsistaan ja tarvittaessa järjestetään siihen rauhallinen tila. Vastaaja kolme kertoo lisäksi, että tarvittaessa lapsen kehityksestä käydään vanhempien kanssa keskustelua useammin kuin vain varhaiskasvatuskeskustelussa toimintakausittain. Hän myös painotti eri perheiden vanhempien vapaan keskustelujen merkitystä avoimessa varhaiskasvatuksessa juuri vertaistuen kannalta. Lisäksi vastaaja kaksi kertoi, että lapsen 4-vuotisneuvolan yhteistyö sujuu hyvin avoimen varhaiskasvatuksen.

6.15 Informaatiotilaisuuksia vanhemmille

Informaatiotilaisuuksia on joskus ollut, mutta niihin ei ole ehkä tulevaisuudessa enää määrärahoja. Tukikeskus Villa Jensen, Perhekuntoutusyksikkö Aittistupa, puheterapeutti ja Kotkan turvakodilta unikoulusta ovat käyneet kertomassa omista toiminnoistaan eri avoimen varhaiskasvatuksen yksiköissä.

Kotkan Perhetyö on ollut myös mukana avoimien päivien toiminnoissa. Perhetyön työntekijä on ollut vanhempien ja lasten kanssa keskustelemassa, leikkimässä ja askartelemassa. Tarpeen mukaan on pyritty ottamaan informaatiotilaisuuksia vanhemmille.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni osoittaa, että avoimen varhaiskasvatuksen työntekijät arvostavat omaa työtänsä suuresti ja pitävät avointa varhaiskasvatusta yhtä tärkeänä kuin tavallista päiväkotia. He suunnittelevat toiminnan samalla tavalla kuin tavallisissa päiväkodeissa ja pitävät varhaiskasvatuskeskusteluja. Haastateltavieni vastaukset osoittivat kuitenkin, että ehkä työyhteisön ulkopuolella ei nähdä ja arvosteta avointa varhaiskasvatusta samalla tavalla. Työntekijät tekevät vain puolipäivätyötä, ja sijaisia ei ole samalla tavalla mahdollista saada kuin tavalliseen päiväkotiin. Mielestäni nämä tekijät aiheuttavat työntekijöille ajoittain loppuun palamisen vaaran omassa työssään, eikä työ ei tunnu enää niin mielekkäältä.

Tutkimushenkilöideni vastaukset kertovat myös siitä, että työntekijät haluaisivat kehittää avointa varhaiskasvatusta kokoajan lisää ja toivoisivat, että muut päiväkodit ja yhteistyötahot huomaisivat avoimen varhaiskasvatuksen tärkeyden koko perheen hyvinvoinnille. Ennaltaehkäisevässä työssä ja palveluohjauksen työssä on avoin varhaiskasvatus todella isossa roolissa. Työntekijöiden halu lisäkoulutukseen esimerkiksi vanhempien tukemiseen kertoo myös omaa kieltään heidän motivaatiostaan toimia työssään aina vain paremmin. Mielestäni juuri motivoituneet, riittävästi koulutusta saavat työntekijät ovat avain juuri ennaltaehkäisevään työhön. Kyseinen asia on nousut esille jälleen tänä keväänä, jolloin ministerit Susanna Huovinen ja Paula Risikko kertoivat Ylen haastattelussa.

Avoimessa varhaiskasvatuksessa on samat sisällöt kuin tavallisessa varhaiskasvatuksessa. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on ammattitaitoinen henkilökunta, jossa on lapsella turvallinen ympäristö, missä lapsella on oikeus leikkiin ja muihin toimintoihin. Lapsella on mahdollisuus mm. oppia uusia asioita sekä vuorovaikutustaitoja. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on käytössä myös varhaiskasvatussuunnitelmat, joiden avulla yhdessä vanhempien kanssa toimitaan oikein heidän lastensa parhaaksi kasvatuksessa ja ohjaamisessa.

Avoimessa varhaiskasvatuksessa myös noudatetaan päivähoitolain määrittelemiä varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteita, jotka pyritään ottamaan huomioon lasten kasvatuksessa. Niitä ovat muun muassa sosiaalinen tavoite, emotionaalinen tavoite jne. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on myös samat kasvatustavat kuin tavallisessa päivähoitossa esimerkiksi leikki, perushoito ja opetus. Kuten tiedämme, että leikin myötä lapsi oppii tosi paljon erilaisia asioita esimerkiksi ryhmässä toimimista.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni valmistuminen lähti alusta pitäen hyvin liikkeelle. Aihe kiinnosti minua, mikä tietysti antoi lisäpontta tutkimustyöhön välillä jopa niin, etten olisi malttanut työntekoa lopettaa. Heti alussa tein itselleni selväksi, että yritän ensimmäisen kesän aikana saada tehtyä teoriaosuuden ja sen jälkeen aloin purkaa pikkuhiljaa kysymysten tutkimushenkilöitteni vastausten parissa. Aluksi minulla oli hieman vaikeuksia löytää tietoa avoimesta varhaiskasvatuksesta, mutta sain hyvää apua lähikirjaston työntekijältä. Suuri kiitos kuuluu myös kysymyksiini vastanneille, koska heiltä sai tarvittavan tiedon opinnäytetyöhöni.

Minä luulen, että niin kauan kuin avoin varhaiskasvatus ei ole lakisääteistä, niin sitä ei myöskään arvosteta samalla tavalla kuin tavallista varhaiskasvatusta. Avointa varhaiskasvatustoimintaa ei ole edes perustettu joka kaupunkiin tästä syystä. Minusta Avoin varhaiskasvatus on erittäin tärkeää työtä ja se auttaa monia perheitä arjen jaksamisessa ja kasvatustyössä, kun he ovat kotona lastensa kanssa. He saavat sieltä tukea, ohjausta ja neuvoa vanhemmuuteen, saavat muita aikuiskontakteja ja lapset saavat oman ikäistä seuraa, mitä he eivät välttämättä muualta saa. Lapset oppivat olemaan yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa ja oppivat erilaisia asioita esim. sosiaalisia taitoja. Avoin varhaiskasvatus on erittäin tärkeässä osassa perheiden arjessa sekä ennaltaehkäisevässä työssä.

Avoimesta varhaiskasvatuksesta ei minusta puhuta riittävästi, koska ihmiset eivät aina edes tiedä mikä paikka se on? Siitä pitäisi enemmän puhua ja kertoa, tiedän että neuvolat ja perhetyö kertoo asiakkailleen avoimesta varhaiskasvatuksesta perheille. Kuinka saisimme enemmän kerrottua siitä yhteiskunnassamme, jotta saisimme sen vielä enemmän näkyviin ja ehkä sitä kautta myös avoimen varhaiskasvatuksen arvostusta kasvamaan? Yhteiskunnassamme on myös lapsia, jotka ovat kotihoidossa ja saattavat mennä ainoastaan esikouluun ja muuten käydä vain avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Avoimessa varhaiskasvatuksessa lapsi saa myös samat mahdollisuudet oppia asioita ennen esikoulua kuin tavallisessa päiväkodissa, koska siellä noudatetaan samoja periaatteita ja lakeja kuin tavallisessa päiväkodissa, eli avoimessa varhaiskasvatuksessakin on osaava ammattihenkilökunta ohjaamassa, neuvomassa ja tukemassa lapsiperheitä kasvatustyössä. Minusta olisi ehkä hyvä tutkia koko Suomessa avoimen varhaiskasvatuksen tärkeyttä. Ajatellen että sitä ei ole kaikilla paikkakunnilla ja kuinka hyvää ennaltaehkäisevää työtä se on lapsille ja heidän perheilleen.

Eduskunnassa aloitti 23.3.2014 työnsä työryhmä, jonka tarkoitus on miettiä varhaiskasvatuslain uudistustarpeita, esimerkiksi varhaiskasvatuksen tavoitteita ja subjektiivisen päivähoidon uudelleen järjestämistä puolipäiväiseksi (Saksa 2014). Voimassaoleva laki on 1970-luvulta, joten lienee selvää että tarvetta uudistuksiin on. Mielenkiintoista tutkimusongelmani kannalta on se, tuleeko työryhmä ottamaan kantaa avoimen varhaiskasvatuksen rooliin varhaiskasvatuksessa.

LÄHTEET

Alila, K & Portell T. 2007. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen: avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki 2008.

Anttila, P. 2014. Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetti. Metodix.

Avoim varhaiskasvatustoiminta.2013 Kotka. Päivitetty 29.3.2013. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?d_type=5&menu_id=1576&menupath=1574,1576#a1576. [viitattu 28.10.2013].

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan edistäminen. 2005.Eduskunnan valtiopäiväasiakirjat. Saatavissa: http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp7akxtmp/kk_931_2005_p.shtml. [viitattu 27.10.2013].

Eerikkälä, A. & Kangas, M. 2011. Meille tulee maahanmuuttajalapsi: vinkkejä päivähoidon arjen sujumiseen.

Sosiaalihuoltolaki. Numero18.5.1990/451.

Finnish National Board of education. Early childhood education. Saatavissa: www.oph.fi/english/education_system/early_childhood_education. [viitattu 08.05.2014].

Heikka, J., Hujala, E.& Turja L. 2009. Arvioinnista opiksi: havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Printel Oy. Painopaikka: Multiprint Oy Helsinki.

Hujala, E, Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus. Bookwell OY.

Härkönen, U. 2003. Mitä termit varhaiskasvatus ja esiopetus tarkoittavat? Savonlinnan opettajakoulutuslaitos. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia. N:o 86. Joensuu yliopistopaino.

Järvinen, M., Laine, A. & Suominen—Hellman, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Painopaikka: Kariston Kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

Jyväskylän yliopisto. Koppa. Tutkimuksen toteuttaminen.

Kasvun kumppanit. 2013. Varhaiskasvatus. Saatavissa: www.thl.fi/fi-FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatus. [Viitattu 4.7.2013].

Lasten oikeudet. YK:n yleissopimus lasten oikeuksista. Saatavissa: www.lapsenoikeusinfo.fi [viitattu 6.4.2014].

Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Eteläkymenlaaksossa. Saatavissa: socom.fi7dokumemtit/kehikko/tietopankki/palveluesitteet_etela-Kymenlaakso.pdf. [viitattu 27.10.2013].

Raunamo J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus: Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen.. Helsinki. WSOY. Oppimateriaalit.

Svensk, M. 2010. Monikulttuurinen leikkipuisto. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto oppaita ja työkirjoja.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakesin oppaita 56. Helsinki.

Willberg, E. 2009. Laadullisen aineiston luotettavuus. Kasvatustieteiden laitos / Eri-tyispedagogiikan yksikkö.

Kysymyksiä avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöille:

15. Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa?
16. Minkälaisia asiakkaita käy avoimessa varhaiskasvatuksessa?
ikä, äiti, isä, iso-vanhemmat jne.
17. Minkälaista toimintaa on avoimessa varhaiskasvatuksessa?
18. Onko avoimessa varhaiskasvatuksessa viikkosuunnitelma, kuukausisuunnitelma?
Käytetäänkö VASUA?
19. Minkälaista toimintaa on vain lapsille?
20. Mihin toimintaan aikuiset osallistuvat?
21. Teemapäivät? Retket?
22. Onko ulkoiluleikkejä?
23. Mitkä ovat rahalliset resurssit avoimessa varh.kasvatuksessa? Saako sijaisia?
24. Mitä pidät tärkeänä asiana avoimessa varhaiskasvatuksessa?
25. Koulutusmahdollisuudet työssäsi?
26. Toiveet työllesi avoimessa varhaiskasvatuksessa?
27. Onko vanhempien kanssa keskustelua lapsen kehityksestä, kasvatuksesta jne.?
28. Onko informaatiotilaisuuksia vanhemmille ulkopuolisilta asiantuntijoilta?